

Tadqiqot **uz**

**ЎЗБЕКИСТОН
ОЛИМЛАРИ ВА
ЁШЛАРИНИНГ
ИННОВАЦИОН
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ
ТАДҚИҚОТЛАРИ
МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

2021

- » Хуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидағи изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

**31 MAY
№28**

CONFERENCES.UZ

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 28-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ
18-ҚИСМ**

**МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ
28-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ
ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-
ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ-18**

**MATERIALS OF THE REPUBLICAN
28-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE
CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL
RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART-18**

ТОШКЕНТ-2021

УУК 001 (062)
КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2021]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 28-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 май 2021 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2021. - 13 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишиланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илфор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Хуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Раҳима (Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фаргона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидағи изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохида Юсуповна (Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети)

6.Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш худудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Раҳматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Воҳидова Меҳри Ҳасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят ҳалқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброҳимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобоҳонов Олтибод Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманганд мухандислик-курилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманганд мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.Ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаҳхоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўқтам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулdir.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

**БИОМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ СОҲАСИДАГИ ИЛМИЙ
ИЗЛАНИШЛАР**

1. To'rayev Elmurod Raxmonqulovich HOZIRGI ZAMON YOSHLARNI QIZIQISHI , DUNYOQARASHI , VA HAYOT TARZINI REPRODUKTIV SALOMATLIGIGA TA'SIRI	7
2. Abdraimova Qundiz, Yolg'osheva Malohat SEDANA-O'LIMDAN BOSHQA BARCHA KASALLIKLARGA DAVO	9
3. Осбайов Муҳаммаджон Умаралиевич, Муҳаммаджонова Шоҳсанамхон Муҳаммаджон қизи АЛОЭ ТАҶСИРИДА ТОКСИК ГЕПАТИТНИ КЕЛИВ ЧИҚИШИ.....	11

БИОМЕДИЦИНА ВА АМАЛИЁТ СОҲАСИДАГИ ИЛМИЙ ИЗЛАНИШЛАР

**HOZIRGI ZAMON YOSHLARNI QIZIQISHI , DUNYOQARASHI , VA HAYOT
TARZINI REPRODUKTIV SALOMATLIGIGA TA'SIRI**

To'rayev Elmurod Raxmonqulovich
SAMDTI 1-kurs davolash fakulteti 104-guruh talabasi
Telefon: +998(90) 166 99 95
turaeelmurod635@gmail.com

Innotatsiya: Hozirgi kundagi yoshlar hayot tarzini reproduktiv salomatligiga ta'siri salbiy oqibatlarni oldini olish

Kalit so'zlar: Yoshlar hayot tarzi, sifatsiz ozuqa mahsulotlari, yoshlar reproduktiv salomatligi, zararli odatlar, jinsiy munosabat, yosh oilalar o'rtaсидаги ajrimlarni oldini olish.

Hozirgi kunga kelib insoniyat oldidagi kuplab muammolar bartaraf etilishiga qaramay, e'tibor berilishi kerak bo'lgan muammolar ko'paymoqda bulardan biri hozirda yoshlar hayot tarzining reproduktiv salomatligiga ta'siri xisoblanadi. Yoshlar asosan nimalarni iste'mol qilishadi va bu ozuqa mahsulotlari ularning o'sibrivojlanibborayotgan organizmiga qanchalik yetarlidara jadasalomatligini mustahkamlay oladi? Barchamizga ma'lumki, hozirda yer yuzida insonlar soni ortib bormoqda bu o'z navbatida oziq ovqatga bo'lgan talabni oshiradi. Ilm fan xususan biologiya fani yutuqlari tufayli bu muammo qisman hal etilmoqda lekin shunga qaramay baribir tabiiy ozuqa mahsulotlariga bo'lgan talab ortib boraveradi. Hozirda ko'p yoshlar tez tayyor bo'luvchi organizm uchun kerakli vitamin va moddalar kam bo'lgan mahsulotlarni ko'proq iste'mol qilishmokda bu yoshlar salomatligiga salbiy ta'sir ko'rsatmasdan qolmaydi albatta. Yoshlar hayot tarzidagi yana bir muammolardan biri zararli odatlar hisoblanadi. Turli xil tamaki va spirtli alkogol ichimliklar iste'mol qilish birmuncha zararli hisoblanadi. Sigareta hozirda kundan kunga yoshlar orasida keng tarqalmoqda sigaretani zarari haqida to'xtalib o'tsak, sigareta tarkibida nikotin moddasi bor bo'lib bu jinsiy organlar endoteliy qavatiga shikast yetkazib, u yerda yoriqlar hosil qiladi, bu narsa oqsil azot ishlab chiqarilishini kamaytiradi natijada muskullar yaxshi bo'shashmasligi tufayli qon bilan ta'minlanish buziladi va dizfunksil erektsiyani keltirib chiqaradi. Statistika malumotlariga qaraydigan bo'lsak chekish oqibatida yurak qon-tomir kasallikkleri bilan kasallangan bemorlarda allaqachon jinsiy faoliyat so'ngan bo'ladi buning sababi sigareta iste'mol qilingandan so'ng 30 daqiqagacha qon-tomirlarni siqib turadi, buning oqibatida jinsiy organlardagi eng mayda qon tomirlar qon bilan ta'minlanmay qolishidir.

Shuningdek, "nosvoy" ham yoshlar o'rtaSIDA ko'p uchraydi bunda ham tamaki mahsuloti bor va yana undan tashqari ko'plab zaharli moddalar bor. Bu moddalar til ostiga so'rilganda qonga tez so'rilishi natijasida spermatazoidlar hosil bo'lishiga toksik ta'sir qilishi mumkin.

Spirtli ichimliklar ham juda zararli hisoblanadi. Alkagol birinchi navbatda jigarga toksik ta'sir ko'rsatadi va qon bilan aylanib yurib, jinsiy xujayralarni hosil bo'lishini buzadi. Buning natijasida nogiron farzandlar tug'ilishi mumkin. Undan tashqari ruhiy asab sistemasiga salbiy ta'sir qilib, dizfunksil erektsiya keltirib chiqaradi. Yana bir muhim tomoni alkagol ichimliklar tarkibida estrogen borligi uchun o'sha ichgan erkak kishida, ayniqsa, ko'p iste'mol qilinganda ayol kishida bo'lgan xususiyatlarni keltirib chikarishi mumkin. Bunga hayotiy misol oladigan bo'lsak, hamma mast kishini ko'rgan, ko'p ichgan odam bo'lsa: "Kel seni bir o'pib qo'yay, bir quchoqlab qo'yay" - degan gaplar, xatti-harakatlar qiladi. Bu narsani yana bir ahamiyatli tomoni chet elda, yevropa mamlakatlarida alkagol bizga nisbatan ko'p iste'mol qilinadi. Yoshlar ham juda yoshlik paytidan iste'mol qilishadi va hozirda guvohimizki, bir jins vakill shaxslar oila qurmoqda. Bu ham o'sha zararli odatlar va alkagollilichimliklar oqibati hisoblanadi.

Hozirgi kunda yana bir dolzarb muammolardan biri axborot texnologiyalar, internet tarmoqlar

rivojlangan sari bu narsadan o'z salbiy g'oyalari bilan ijtimoiy tarmoqlarda internet saytlarda porno filmlarni keng targ'ib qilishi kundan kunga ortib bormoqda va bu albatta yoshlarni ongini zaharlashi, jinsiy munosabatlar to'g'risida noto'g'ri tushunchalar, ularning ruhiyatiga, ongiga o'rashib qolayotgani hech kimga sir emas va o'ylaymanki bu narsalar jiddiy muammo . Men istardimki Butun Jahon Sog'likni Saqlash vazirligi va BMT bu filmlarni suratga oluvchi kampaniyalarga qarshi chora kurishini va ular faoliyatiga chek qo'yilishini, bu filmlar, bu yot tushunchalar allaqachon o'zining salbiy ta'sirini ko'rsata boshlagan. Nega deganda hozirda jinsiy aloqa yo'li bilan yuquvchi ko'plab kasalliklar (gonoreya sfilis va boshka kasalliklar) ni aniqlash, analiz olish nafaqat vaginal balki oral va anal yo'llar orqali ham analizlar olib tekshirilmoqda va kasalliklar qayd etib borilmoqda. Bundan tashkari yoshlarni jinsiy munosabat haqidagi noto'g'ri tushunchalari oqibatida ko'plab yosh oilalar ajrashib ketmoqda, ajrimlarning ko'payishi aslida shu yoshlar o'rtasida jinsiy munosabat noto'g'ri ekanligidan, ularda noto'g'ri tushunchalar paydo bo'lib borayotganligidan dalolat beradi. Qachon jamiyat, yurt mustahkam bo'ladi?! Qachonki oila mustahkam bo'lsagina jamiyat mustahkam bo'ladi. Oila mustahkam bo'lishi uchun esa yoshlar o'rtasidagi munosabatlarni ulardagi noto'g'ri tushunchalarni to'g'irlash kerak va bunda tibbiyot xodimlarining: reproduktolog, androlog, ginekolog va yana boshqa mutaxassislarning roli katta deb o'ylayman.

Hozirgi kunda yosh yigit va qizlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar va yoshlarning kiyinish madaniyati ham ularning reproduktiv salomatligiga o'z ta'sirini ko'rsatmoqda. Xususan, hozirda yosh qizlar o'smirlik paytidan tor kiyimlar kiyishi oqibatida chanoq tos suyagi yaxshi o'smay, rivojlanmay qolmoqda va turmushga chiqib farzandini dunyoga keltirish vaqtida "kesarcha" - kesish yo'li bilan bolani operatsiya qilib olish ko'payib boryapti. Shuningdek, yigitlarda ham o'smirlik paytida tor kiyimlar kiyishi reproduktiv salomatliklarida ayrim nuqsonlarni keltirib chiqarmoqda.

Yoshlar - bu kelajagimiz poydevori! Ularning salomatligi biz uchun har tomonlama muhimdir!

Foydalilanlgan adabiyotlar ro'yxati

1. Doktor Dilmurod Ergashev ma'ruzalar;
2. Hayotiy kuzatuvalar natijalari;
3. JSST statistika malumotlari

SEDANA- O'LIMDAN BOSHQA BARCHA KASALLIKLARGA DAVO

Abdraimova Qundiz

Berdoq nomidagi Qoraqalpoq

Davlat Universiteti Dorivor o'simliklar
agroekologiyasi va introduksiysi kafedrasi assistenti

Yolg'osheva Malohat

Berdoq nomidagi Qoraqalpoq Davlat
Universiteti Dorivor o'simliklarni yetishtirish
texnologiyasi 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Dorivor o'simliklarni yetishtirish va ularni qayta ishlab tabiiy dori mahsulotlar tayyorlash

Annotation: Cultivation of medicinal plants and their processing into natural medicinal products

Kalit so'zlar: Dorivor o'simlik, sedana- nigella, morfologik tavsif, kimyoviy tarkib, foydali xususiyatlari, xonada ekish.

Qoraqalpoq Davlat universiteti dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash kafedrasida dorivor o'simliklarni ilmiy asosda yetishtirish va qayta ishlash, ulardan oqilona foydalanish, plantatsiyalarini tashkil etish, urug'lik materiallarini yetishtirish va tayyorlash, ko'paytirish, hamda ularning xomashyolarini qayta ishlash bilan bog'liq ilmiy va amaliy tadqiqotlar olib borilmoqda. Dorivor o'simliklarni muayyan tuproq-iqlim sharoitini hisobga olgan holda madaniy holda yetishtirish yolg'a qo'yilmoqda.

EKMA SEDANA - NiGELLA SATIVA L.

Ekma sedana - Nigella Sativa L. Ayiqtovondoshlar — Ranunculaceae oilasiga kiradi.

Bir yillik, bo'yi 20-75 sm ga etadigan o't o'simlik. Poyasi shoxlangan, poya va shoxlarining uchi yakka holdagi gul bilan tugaydi. Pastki barglari qisqa bandli, yuqoridagilari bandsiz poya va shoxlarida ketma-ket joylashgan. Hamma barglari keng chiziqsimon, to'mtoq yoki o'tkir uchli bo'lakchalarga ikki-uch marta patsimon qirqilgan. Gulkosacha barglari 5 ta, zangori rangli, cho'ziq yoki tuxumsimon cho'ziq, uchi to'mtoq; gultojbarglari 5-8 ta, ikki labli, kosachabarglaridan uch marta kalta. Mevasi - ko'p urug'li bargchalardan tashkil topgan to'p meva. Urug'i uch qirrali, burishgan, och-qo'ng'ir rangli. May-iyunda gullaydi va mevasi yetiladi.

Geografik tarqalishi. O'rta Osiyo (O 'zbekistonning Toshkent va Samarqand viloyatlarida), Rossiyaning Yevropa qismining janubida va Kavkazda ekin ekiladigan yerlarda yovvoyilashgan holda uchraydi. Ekinzorlarda o'stiriladi.

Kimyoviy tarkibi. Yer ustki qismi tarkibida vitamin C, kumarinlar, flavonoidlar (kempferol va kversetin glikozidlari), urug'ida - 0,46-1,4% efir moyi, steroidlar, triterpen saponinlar, alkaloidlar, xinonlar, kumarinlar, 30,8-4,2% yog' va boshqa moddalar bor.

Tabobatda sedananing urug'i va yog'idan foydalaniladi.

Sedana immunitet tizimini mustahkamlab, rak, OITS kabi kasalliklarga qarshi tavsiya etiladi. Qon bosimi, isitmani tushirishi va tabiiy antibiotik kabi ta'sir kuchlariga ega.

[1. Adabiyot: Dorivor o'simliklarni yetishtirish texnologiyasi va ekologiyasi.

O'. Axmedov, A. Ergashev, A. Abzalov, M. Yulchiyeva, D. Mustafakulov "Tafakkur bo'ston" 2018yil. 210-213 varaq]

Foydali xususiyatlari:

*Mikrob, virus va turli zamburug'larga, qarshi ta'sirga ega.

*Qondagi shakar miqdorini tushiradi.

*Ovqat hazm qilish jarayonini yaxshilaydi.

*Vujudni zaharlardan tozalaydi.

*Yaralarni tuzalishiga va hujayralarni yangilanishiga yordam beradi.

*Allergik kasalliklarga foydali.

*Immunitet tizimini kuchaytiradi.

*Gormonal tizim va ruh holini sog'lomlashtiradi.

*Bolalarda asab va teri kasalliklari, astma va allergiyada tavsiya etiladi.

Sedana yog'i hozirgi vaqtida ikki xil sedanadan olinadi, Saudiya va Efiopiya sedanasi. Sedananing

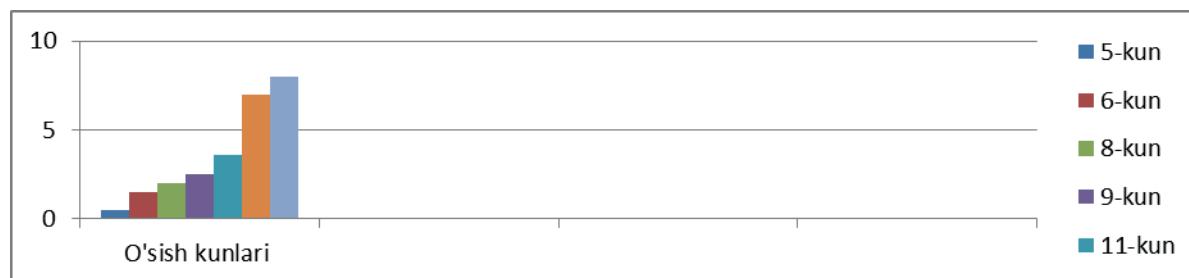
har ikkala turi birdek foydali.

[2. Internet materiali “Zamin.uz” saytidan]

Sedana o'simligini xona sharoitida oddiy, chirindili va aralash tuproqlarga, urug'ini suvda undirib va undirmasdan ekib eksperiment ótkazildi. Bunda ularni 11 mart kuni xona harorati 16 gradusda ekildi. Aralash tuproq tarkibi 50% oddiy dala tuprog'i, 50% chirindili tuproq edi. Urug'lar 19-martda una boshladi. Bu kunlar oralig'ida xona harorati 16-20 gradus bo'ldi. Keyingi kun chirindili tuproqqa ekilgani 1-1,5 sm bo'ldi. Lekin aralash va oddiy tuproqqa ekilganlari ko'karmadi. Har kuni oz ozdan suv quyib turildi. 23- martda ular ikkita bargga ajralib, balandligi 3,5-4 sm boldi. Bu vaqtida harorat 24 gradus. 29-martda chirindili tuproqqa undirib ekilgan sedananing balandligi 2,5-7 sm bo'lган. Chirindili tuproqqa urug'lari undirilmay ekilgan sedanalar balandlig 2,5-6 sm. Hozirgacha o'syapti.

O'sish sxemasi

Sedana 35 kun deganda gulladi. Gullari mayda, oqish rangda edi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, sedana o'simligi chirindili tuproqda yaxshi ósib rivojlanadigan bir yillik o'simlik bolib, allergeik kasalliklar, ovqat hazm qilishda, bosh aylanishi, rak kasalliklarida, xotirani yaxshilashda ham foylalanadi. Bolalarda asab va teri kasalliklarida, asthma va allergiyada tavsiya etiladi. Sedana- o'limdan boshqa barcha kasallikkarga davo!

АЛОЭ ТАЪСИРИДА ТОКСИК ГЕПАТИТНИ КЕЛИБ ЧИҚИШИ

Особайов Муҳаммаджон Умаралиевич
Фарғона давлат университети ўқитувчиси
Телефон: +998975979652
osboev@mail.ru

Муҳаммаджонова Шоҳсанамхон Муҳаммаджон қизи
Фарғона политехника институти талабаси

АННОТАЦИЯ: аҳолининг тиббиёт текширувларидан ўтмасдан гиёҳлар билан фаол даволаниши токсик гепатит касаллигига олиб боради. Мазкур мақола алоэ ўсимлигидан узоқ вақт фойдаланиш заарли эканлигини очиб беради.

КАЛИТ СЎЗЛАР: алоэ, токсик гепатит, фитомедицина, ўсимлик агентлари.

Ўсимликлардан олинадиган дори-дармонлар беморларнинг хавфсизлигига тобора кўпайиб бораётган муаммоларни келтириб чиқармоқда, чунки ушбу маҳсулотларнинг ҳар хил турлари ва улардан фойдаланадиган беморлар сони тобора кўпайиб бормоқда. Ушбу маҳсулотлар рецепт бўйича қабул қилинган дорилар каби бир хил тартибга солинадиган текширувдан ўтказилмайди. Шундай қилиб, хавфсизлик маълумотларини олиш қийин бўлиши мумкин. Хусусан, ўсимлик агентлари туфайли жигар шикастланиши тиббий адабиётларда кам берилган.

Алоэ вера, кўпинча майда куйишлар учун маҳаллий сифатида ишлатилади, шунингдек «қаришга қарши» восита сифатида ишлатилиши мумкин. кўпроқ ҳолда гепатотоксикоз, эҳтимол алое веранинг оғиз орқали қабул қилиниши билан боғлиқ.

Одамлар алоэни хавфсиз деб ҳисоблашади, аммо сўнгти тадқиқотлар натижаларига кўра алоэ вера токсик гепатитга олиб келиши мумкин. Бироқ, бундай имконият бўйича тизимли тадқиқотлар ўтказилмаган. Шунга кўра, алоэ верани узоқ вақт қўллаш жигар шикастланишининг мумкин бўлган сабаблари деб ҳисоблаш керак.

Алое фитомедицинада ишлатиладиган етакчи маҳсулотлардан биридир. Сўнгти йилларда алоэ билан кўзгатилган токсик гепатитнинг бир неча ҳолатлари қайд этилган. Бироқ, унинг токсикологияси ҳали адабиётда мунтазам равишда тавсифланмаган. Биринчи ҳолатда 21 ёшли аёл бемор тўрт ҳафта давомида алоэ вера препаратини олганидан сўнг, касалхонага ўткир гепатит билан мурожаат қилган. Бемор бир неча кун давомида қоринларида безовталик ва кўнгил айниш билан мурожаат қилган. Унинг бўйи 163 см, вазни 50 кг, тана массаси индекси 18,82 кг / м². Оғирликни камайтириш умидида у қабулдан бир ой олдин кунига икки марта 30 мл алоэ вера гелини қабул килган. У соғлом бўлган ва унинг оиласвий тарихи ва ўтмишдаги тиббий тарихи тоза. Унга ҳеч қандай дори-дармон буюрилмаган ва у алкогол истеъмол қилмайди. Бемор тарихи, клиник кўриниши, лаборатория текширувлари ва гистологик топилмалари алоэ вера билан боғлиқ токсик гепатит ташхисига олиб келди. Иккинчи ҳолат 62 ёшли аёл бемор бир ҳафталик чарчоқ билан мурожат қилган. Ўтмиш тиббий тарихида бирон бир муҳим касаллик аниқланмаган. Бемор ҳеч қандай алкогол ичмаган. У тахминан 3 ой давомида 420 мг *Алое вера* экстракти ўз ичига олган алое кукунини олган. Жисмоний текширув натижасида унинг склерасида сариқлик аниқланган. У ўзи олган алое маҳсулотининг сотувчиси эди. Алоэ экстракти қабули тўхтатилгандан кейин bemor ахволи яхшиланган. Унга гепатит деб ташхис қўйилган.

Учинчи ҳолатда ўткир гепатит ташхиси билан касалхонага 73 ёшли аёл ётқизилган. Кенг қамровли лаборатория текшируви беморнинг касаллиги сабабини аниқламади. Ундан уй ичидаги дори-дармонларни қабул қиласими-йўқлигини бир неча бор сўрашган, дастлаб у рад этган. Клиник фармацевт томонидан амалга оширилган кенг дори тарихидан сўнггина bemor ич қотишида алое вера ичиш учун капсуладан фойдалангандигини тан олади. Алое вера ичишни тўхтатгандан сўнг, жигар кўрсаткичлари нормал даражага қайтган.

Хулоса: Оғиз орқали алоэ вера ва бошқа ўсимлик маҳсулотларини кенг қўллаш токсик гепатит холатига олиб келиши эҳтимолини ортиради. Айниқса жигар касаллиги бор беморларни ахволини оғирлаштириши мумкин.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ha Na Yang, Aloe-induced Toxic Hepatitis. J Korean Med Sci. 2010 Mar;25(3):492-495. English. Published online Feb 17, 2010. <https://doi.org/10.3346/jkms.2010.25.3.492>
2. Osboyev, M. (2020 yil 25-декабр). Toksik hepatitning patologiyasini rivojlanishi va o'simliklar ta'sirida davolash. Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар , 7-8.
3. Осбаев, М. У. (2017). ОСОБЕННОСТИ ИММУННОЙ СИСТЕМЫ СЛИЗИСТОЙ ОБОЛОЧКИ ТОНКОЙ КИШКИ. АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ , 137-141.

**"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР"
МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 28-КҮП ТАРМОҚЛИ
ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ
МАТЕРИАЛЛАРИ**

(18-қисм)

**Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳих: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев**

Эълон қилиш муддати: 31.05.2021

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000